

UNGE FOR EN SOLIDARISK VERDEN

NICARAGUA & HONDURAS 2018

UNITED FEDERATION OF DANISH WORKERS

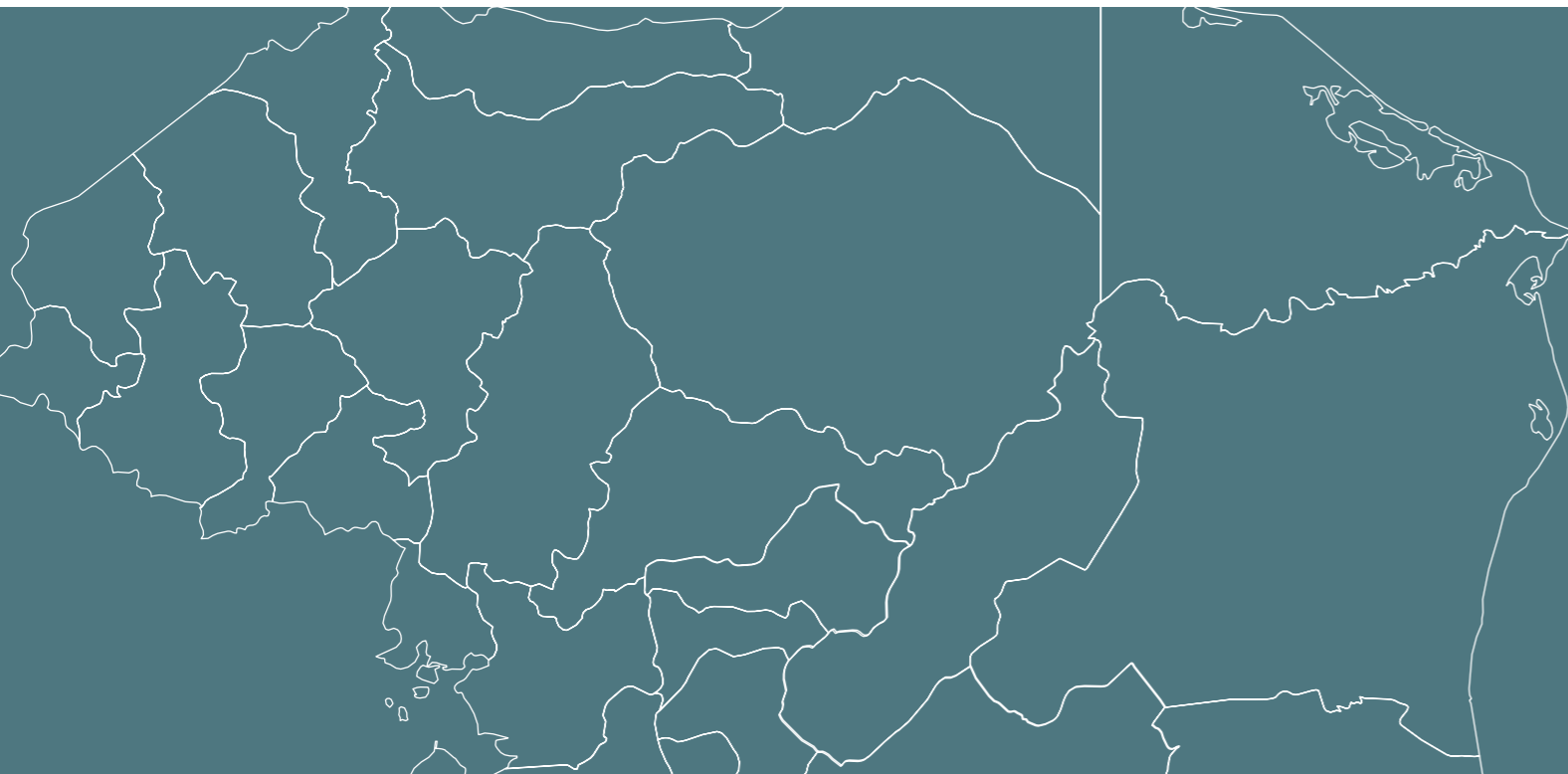
INDHOLD

Indledning	4
Besøg på sukkerfabrikken	6
Besøg på havnen i Corinto	12
Tur til Honduras	14
Konklusion	22

UNGE FOR EN SOLIDARISK VERDEN NICARAGUA & HONDURAS

Gruppemedlemmer:
Adam, Steffen, Louise, Tobias, Jonas og Tobias

UNGE FOR EN SOLIDARISK VERDEN

I januar-februar 2018 var 11. 3F medlemmer under 30 år på en studierejse i Nicaragua/Honduras og Nepal i forbindelse med programmet Unge for en solidarisk verden, der er finansieret af Den Faglige Studierejsefond i 3F. Det er programmets formål at inspirere unge 3F'ere til at blive aktive og oplyse andre medlemmer om internationale arbejdsmarkedsforhold ved at give dem indsigt i 3F's internationale arbejde og viden om arbejdsforholdene og fagbevægelsen i nogle af de lande vi arbejder i. 6 deltagere tilbragte to uger i hhv. Nicaragua og Honduras, hvor de lærte lokale fagforeningsfolk og deres vilkår at kende. Denne rapport opsummerer nogle af deltagernes oplevelser og erfaringer fra deres besøg.

I Nicaragua besøgte UFSV deltagerne organiserede havnearbejdere og arbejdere fra sukkerproduktionen. De fik indblik i arbejdsforhold, sikkerhed og arbejdsmiljø, samt hvordan

fagforeningerne har medvirket til at skabe bedre forhold. Deltagerne var desuden på hjemmebesøg hos landarbejderfamilier, hvilket skabte en god ramme for samtaler om livet som arbejder i sukkerindustrien.

I Honduras besøgte deltagerne arbejderne i melonplantagerne. Forholdene her er kendetegnet ved grove overtrædelse af arbejdernes rettigheder og mange lever i ekstrem fattigdom. 3F's lokale samarbejdspartner i Honduras arbejder ihærdigt for at få en fagforening op at stå i området, men hård modstand fra myndigheder og virksomheder gør dette arbejde yderst vanskeligt. Plantagerne ejes bl.a. af det multinationale selskab Fyffes, og 3F har i samarbejde med lokale og internationale organisationer iværksat en kampagne rettet mod netop Fyffes. Deltagerne har bidraget til denne kampagne med deres observationer og samtaler med melonarbejderne. •

BESØG PÅ SUKKERFABRIKKEN PANTALEON MONTE ROSA

Vi besøgte sukkerfabrikken Pantaleon Monte Rosa. Her havde vi vores første møde med bestyrelsen for sukkerarbejdernes fagforening, Ramon Salvatierra. De fortalte os bl.a. om deres seneste resultater og udfordringer ift. organisering.

Bestyrelsen er ikke bygget op som de fagforeningsbestyrelser, vi kender fra Danmark. Den består af 13 medlemmer, hvoraf tre medlemmer arbejder fuld tid i fagforeningen, men modtager deres løn fra sukkerfabrikken. Resten af medlemmerne arbejder frivilligt som bestyrelsesmedlemmerne herhjemme og arbejder ellers på sukkerfabrikken. De ser det ikke som et problem, at de fastansatte bestyrelsesmedlemmer i fagforeningen er lønnede af sukkerfabrikken, da de opnår de forhandlinger de gerne vil have, og får mange af deres ting igennem. De har 2-3 unge i bestyrelsen, hvoraf den yngste er 28 år.

Der er fire sukkerfabrikker i Nicaragua. Fagforeningerne fra disse (virksomhedsfagforeninger) har hver fire valgte medlemmer fra bestyrelsen i landsorganisationen CONFETRAYD. Her snakker de bl.a. om løn og forbedringer af arbejdsmiljøet sukkerfabrikkerne imellem.

Fagforeningen, Ramon Salvatierra, kæmper med organiseringen og har svært ved at få nye unge medlemmer. Landsorganisationen har forsøgt at lave kvoter, for hvor mange de skal organisere i hver region og har ført kampagner for at vise de unge, hvad de opnår gennem fagforeningen og at de kæmper deres sag. De bestyrelsesmedlemmer vi snakkede med forklarede, at det er svært at nå ud til de unge fordi de endnu ikke har stiftet familie. Derfor vil de unge bare gerne vil arbejde og tjene nogle penge. Det er desuden en udfordring, at nogle unge ser fagforeningen som fjender af virksomheden og derfor ikke tør melde sig ind.

HER ER EN LISTE OVER DE FOLK FRA BESTYRELSEN, SOM VI SNAKKEDE MED:

- Orlando López (formand for Ramon Salvatierra)
- Victor Jimmy Montes (koordinator CONFETRAYD)
- Roberto Fletes Arauz, 52 år (finanssekretær)
- Julio López
- Francisco Montes
- Wilber Reyes
- Julio Cesar Valles Zamora, 37 år (Er fastansat og arbejder som mekaniker på værkstedet)
- Jose Tomas Somariba Mendoza, 42 år

Før 3F hjalp dem, var de 40 medlemmer. I dag er ca. 48% af de ansatte med i fagforeningen, og i høstsæsonen er der op til 5000 ansatte.

De seneste år har de fået nogle rigtig gode resultater af deres forhandlinger, bl.a. lønstigninger på 10% (inflationen er 6%) og 30 dages ferie årligt. Normalt holder de 15 dages ferie og får udbetalt de resterende 15 dage, da der er brug for arbejdskraften og pengene.

Sukkerfabrikkens overenskomst følger industriens i stedet for landbrugets overenskomst, som er væsentligt ringere. Man kunne ellers nemt fremsætte det argument, at arbejderne i sukkermarkerne skulle følge landbrugets overenskomst, men pga. sukkerrørens proces fra høst til færdigt produkt, har man på politisk plan vedtaget, at de skal tages med under industriens overenskomst i stedet.

Når der ikke er høst har fagforeningen og virksomheder arrangeret sportsaktiviteter for de ansatte, bl.a. fodboldturneringer i fritiden. De har sørget for pauser i marken med væske, skygge, samt toiletfaciliteter. Virksomheden har stillet

busser til rådighed for de ansatte, som ikke har eget køretøj. Busserne henter de ansatte om morgenen og bringer dem hjem igen efter arbejde. På den måde har de fået mange nye ansatte, som ellers ikke ville have mulighed for at komme på arbejde, da sukkerfabrikken ligger langt væk fra alle, der ikke har råd til eget køretøj.

Vi var hjemme og besøgte Jose Tomas Somariba Mendoza. Han er fastansat arbejder i marken ved høsten, både manuelt og maskinelt, samt udenfor høsten med plantning af træer. Han har arbejdet på sukkerfabrikken i 16 år og står for oplæring og undervisning af nye i arbejdet. Han har siddet i fagforeningens bestyrelse i 6 år. Han arbejder fra kl. 7-18, 6 dage om ugen.

MARKVANDRING

Vi var på markvandring på sukkerfabrikken Monte Rosa Panteleons område, sammen med repræsentanter fra sukkerarbejdernes fagforening, Ramon Salvatierra. Vi blev vist rundt af repræsentanter fra virksomheden, som styrede, hvad vi måtte se.

Først så vi en mark, hvor der gik 16 arbejdere og fældede sukkerrør til stiklinger. De arbejder normalt i sjak af ca. 30 ansatte, men de resterende arbejdede på daværende tidspunkt på en anden mark. Vi fik oplyst, at de arbejder fra kl. 06-12 pga. solen og har 2 selvbetalte pauser. Da vi kørte forbi markerne klokken 14, kunne vi dog se, at de stadig arbejdede.

Sukkerarbejderne arbejder 6 dage om ugen. På en dag laver de 50 kasser med stiklinger, som bliver plantet samme dag. Minimumsalderen i marken er 18 år, og de fleste er mellem 18 og 32 år. De ældste er omkring 45 år. Arbejdernes alder er lav, fordi arbejdet er meget hårdt fysisk. De ældre bliver derfor ansat på fabrikken eller i andet mere skånsomt arbejde. De har også to hold af 65 ansatte i den manuelle høstning, som arbejder i treholdsskift hele døgnet. I høsten er arbejderne primært mænd. Ifølge virksomheden er det mere en tilfældighed end et bevidst valg, da det primært er mænd, der søger om job i høsten. Det havde vi dog ikke mulighed for at verificere.

Hver ansat i marken får to liter væske i timen i form af energivæske/lemonade (elektrolytter). Dette er fordi flere arbejdere er blevet syge og har fået nyresvigt, hvilket ifølge virksomheden skyldes dehydrering i varmen.

I marken består uniformen af lange bukser, lange ærmer af syntetisk stof, som er åndbart i varmen, specielle sikkerhedsbriller med net i stedet for glas, da de ikke dugger til i varmen, som almindelige briller ville gøre. De har desuden sko og specielle benskinner på til beskyttelse mod macheten, som bruges til høsten.

De ansatte i marken er 14 dages-lønnet, mens folkene på fabrikken for det meste er månedslønnet. Mindstelønnen for høstarbejderne er på 2-3\$ i timen (vi kunne desværre ikke få et klart svar vedrørende den præcise mindsteløn), men de fleste i marken fik omkring 4\$ i timen, da de arbejder på akkord (det var i hvert fald, hvad vi fik at vide af nogen i fagforeningen).

Et høsthold kan på en 6-7 timers arbejdsdag høste en mark på omkring 3,5 ha. Hvert hold starter altid med let opvarmning af kroppen for at mindske risikoen for skader.

5% af høsten høstes manuelt og består af de små marker eller de jorde, som er ejet af eller lejet ud til småproducenterne, hvor sukkerfabrikken høster og bearbejder sukkerrørene for dem. I den manuelle høst bliver markerne brændt inden høstningen af hensyn til arbejderne. Det er kun høsten, der er 95% mekaniseret i dag. Inden for såning og lugning er der stadig meget manuelt arbejde.

De ansatte får 25 kg med hjem som personalegode både under og efter høsten.

Virksomheden var ikke meget for, at vi skulle se den mekaniserede del af høsten, men vi fik alligevel

overtalt dem til, at vi kunne komme ud og se en mark, der var ved at blive høstet. Desværre var høstmaskinen tilfældigvis til service, da vi kom derud, men de kunne da fortælle os lidt facts om høsten:

For hver høstmaskine er der tre hold af 12-14 ansatte. For hver høstmaskine kan arbejderne høste omkring 400 tons pr. dag, som bliver kørt ind til fabrikken i store lastvogne til videre behandling.

Høstmaskinen kører 1 række ad gangen med en fart på omkring 3-4 km/t.

De fortalte også nogle facts vedrørende sprøjtningen samt de produkter, de bruger til at sprøjte med, blandt andet:

Glyphosat (aktivstof i alm Roundup)

Random (Ikke helt klart hvilket pesticid der er tale om. Muligvis Roundup)

Demagon (Ikke klart hvilket pesticid, der bruges, men der er muligvis tale om Nemagon. Det er blevet brugt en del i dette område af Nicaragua i 1970'erne og 80'erne bl.a. mod larver i banandyrkingen. Det menes bl.a. at være årsag til sterilitet, kræftsygdomme og ledsmerter og blev derfor forbudt til de fleste formål i 1977 i USA, og fuldstændig forbudt fra 1985 i USA(1). I Nicaragua blev det forbudt i 1993.)

⁽¹⁾ <http://www.bananasthemovie.com/nemagon>

PÅ HJEMMEBESØG VED TO ANSATTE

Jose Tomas Somariba Mendoza er en 42-årig landarbejder. Han bor ca. 8 km fra sukkerfabrikken i et lille samfund ude på landet sammen med sin kone Isabel, deres to døtre Maria og Karolina og Joses mor, Marcia. Familien har selv bygget og renoveret huset, når der har været penge til det i budgettet.

Tomas' bror arbejdede også på sukkerfabrikken, men var en af dem, der fik nyresvigt og får nu en slags førtidspension. Broderen havde optjent nok tid på arbejde til at kunne få fuld behandling gennem forsikring. Han var heldig, at det blev opdaget i tide, så han kunne få den rette behandling. Der kræves 100 timers arbejde for fastansatte og 215 for deltidsansatte for at kunne få fuld behandling gennem forsikringen.

Tomas' ældste bror Mauricio kom forbi mens vi var på besøg. Han har i 18 år arbejdet som lærer på basisskolen i naturvidenskab.

Tomas' døtre har basisskole (6. klasse) fra en lokal skole i området, samt mellemskolen, som ligger i El Viejo (18 km væk). Den yngste går på sidste år i mellemskolen, den anden går på universitetet og læser turisme. Skolegang er fra mandag til fredag, men den ældste, der læser på universitetet, har valgt kun at have undervisning om lørdagen, da hun hjælper familien derhjemme de øvrige dage.

De har engelsk i mellemskolen og lidt på universitetet, men det er ikke et niveau, der kan bruges til samtale. Eftersom landet har flere og flere engelsktalende handelspartnere og alt software er på engelsk, bliver de dog langsomt bedre og mere vant til det engelske sprog.

Det er kun Tomas, der har arbejde i husstanden, men alle i huset hjælper til med deres eget lille hobylandbrug, hvor de bl.a. dyrker bønner og majs.

Tomas viser rundt i nærområdet, hvor flere familiemedlemmer bor. Han viser også en grund, hvor han er i gang med at bygge et nyt hus til sin familie. Han havde indtil videre bygget køkkenet med stolper af laurbærtræ, tværbjælker af eukalyptustræ og tag af palmeblade. Han gav 2500\$ for grunden og 90\$ for palmebladene til taget, som skal skiftes ca. hvert andet år.

Vi mødte desuden Julio Cesar Valles Zamora, 37-årig mekaniker, der arbejder på værkstedet ved sukkerfabrikken. Han bor i eget hus i El Viejo sammen med sin kone, deres tre drenge og Julios mor, som er syg af kræft i hjernen og bliver passet hjemme ved familien.

Han har meget at lave ved siden af arbejdet bl.a. sælger han hjemmelavet brød til folk på markedet og ude på sukkerfabrikken. Han tager desuden ud og slagter grise for folk. •

BESØG PÅ HAVNEN I CORINTO

Corinto havn er den største i Nicaragua, hvor alle havne er statsejede. Havnen har i 14 år været certificeret som sikker havn. Det er ikke de helt store fragtskibe, der kan komme ind til Corinto. De store fragtskibe bliver læsset om i Guatemala eller andre større havne til mindre skibe, så de kan komme til Corinto. Der transporteres årligt 300 tons last gennem havnen, både stykgods og tankgods.

Havnearbejderne i Corinto er glade for den hjælp, fagforeningen har fået af 3F, herunder den inspiration de har fået fra fagforeningens opbygning i Danmark, som deres bærer meget præg af. De har fået etableret fagforeninger i alle havnene samt et fælles fagforeningsforbund, Federación Sindical de Trabajadores Portuarios y Similares, FSTPS.

Præsentation af de bestyrelsesmedlemmer vi snakkede med:

- Sergio Vanegas, 47 år (generalsekretær og kranoperatør)
- Edelberto Gonzales, 40 år (uddannelsessekretær, ingeniør og kranfører)
- Victor Tijerino, 29 år (Ristac operatør)
- Frankling Romero, 38 år (18 års erfaring på havnen. Sikkerhedsrepræsentant i fagforeningen)
- Mario Santa Maria Olivares, 54 år (33 års erfaring på havnen. Repræsentant for sundhed og arbejdsmiljø)

Alle i fagforeningsbestyrelsen er fuldtidsansatte havnearbejdere.

De har efter en hård kamp fundet ud af vigtigheden af sammenholdet havnene imellem og dermed fået forhandlet en fælles overenskomst, der bl.a. har givet dem mulighed for uddannelse og opkvalificering. De har også deres egne lokalaftaler, som bl.a.

omhandler lønnen. Mindstelønnen på havnen ligger på 6.900 C\$/ md. (ca. 230\$) og dækker omkring 50 % af leveomkostningerne. Når man har opkvalificeret sig, kan man få en løn på omkring 10.000 C\$/ mnd. (ca.340\$). Ca. 30% af de ansatte har et specialiseret job.

Et medlemskab i fagforeningen koster ca. 80 C\$/ mnd. (ca.2,5\$)

Når en af havnearbejderne går på pension eller dør, har et af deres børn ret til at få et job på havnen. På den måde sikrer man sin familie, og arbejdspladsen sikrer fastholdelsen af den kvalificerede arbejdskraft.

Man skal være 18 år for at arbejde på havnen. 40 % af de ansatte er unge under 30 år. Der er 416 ansatte i alt, og 85% af dem er organiseret i fagforeningen. De sidste 15% er dokkerne, som laster skibene. Dokkerne er ikke ansat ved havnen, men ved underentreprenører. Mange af dem fungerer desuden som vikarer, som bliver kaldt ind i travle perioder. De dokkere, der har forsøgt at organisere sig er tidligere blevet afskediget. Først efter den nye fagforeningsopbygning er dokkerne så småt begyndt at blive organiseret, fordi de andre støtte op om dem.

På havnen har de fået etableret en skoleordning, hvor havnens ansatte kan tage uddannelser og kurser, eksempelvis engelsk, en manglende 9. klasse eller noget helt tredje. Ordningen er blevet iværksat, fordi mange af de ansatte kommer ud af fattige familier, hvilket gjorde det nødvendigt for dem at droppe ud af skolen og tjene penge i en tidlig alder. Skoleordningen muliggør ikke kun den "almindelige" skolegang, men også den tekniske opkvalificering/specialisering og videreuddannelse til eksempelvis ingeniør. De fortalte om en tidligere ansat, der med stipendie havde taget en civilingeniøruddannelse og var blevet ansat i det fælles havnefagforbund.

INTERVIEW MED VICTOR TIJERINO

Victor Tijerino startede som 18-årig på havnen, og er i dag 29 år. Han arbejdede med forskelligt forefaldende arbejde de første 4 år. Han tog uddannelse gennem havnen til at kunne køre de forskellige maskiner bl.a. containertrucks, hvilket han sidenhen har gjort.

Han har været i fagforeningen siden 2011 og har været med i bestyrelsen de sidste 5 år, hvor han har haft to poster. De sidder 8-9 ansatte i bestyrelsen: en generalsekretær/formand, en referent, en sekretær for organisering, sekretær for arbejdsmiljø, sekretær for aktiviteter/sport, en sekretær for kvinder samt en regnskabsafdeling på 2-3 mand. Alle i bestyrelsen har en funktion, men de supplerer selvfølgelig hinanden og diskuterer med de øvrige ansatte om sagerne.

Victor har 2 børn, en søn på 10 år og en datter på 7 år. Hans planer for den kommende tid er, at han skal uddannes i de nye kraner sammen med fem andre kollegaer. De nye kraner kommer til havnen i løbet af det næste års tid, hvilket gør det vigtigt at få nogle folk på uddannelsen.

Uddannelsen kommer til at foregå med teori i arbejdstiden og det praktiske i fritiden. Victor er rigtig glad for de uddannelsesmuligheder de har fået på havnen. •

TUR TIL HONDURAS

Vi besøgte landarbejderne i Choluteca, i det sydlige Honduras. Den irsk-japanske frugtkoncern Fyffes har længe taget beskidte metoder i brug for at forhindre landarbejderne i at organisere sig. Firmaet har bl.a. forsøgt sig med trusler og fyringer. 3F støtter den nyligt etablerede landarbejderfagforening, STAS, både logistisk og økonomisk. Fagforeningen støttes desuden af lokale solidaritetsgrupper og internationale organisationer, bl.a. Solidaridad og Banana Link.

STAS har i samarbejde med internationale organisationer og 3F iværksat en kampagne, der skal få Fyffes til at forbedre arbejderne forhold og respekterer deres rettigheder. I den forbindelse er der skrevet en rapport, hvori vores observationer indgår⁽²⁾.

MØDE MED STAS-MEDLEMMER I CHOLUTECA

- Ahraxa Tzel Mayorga - Kommunikationsmedarbejder og aktivist
 - Hans primære område er den nordlige del af landet.
- Patricia Rivera - organisationsmedarbejder og aktivist
 - Hendes primære område er det sydlige område, omkring Choluteca, det område vi besøgte.

FAGBEVÆGELSENS OPBYGNING I HONDURAS

- STAS - Fagforening inden for landbrugsindustrien
- FESTAGRO - Fagforbund inden for landbrugsindustrien
- CUTH - 1 af 3 fællesforbund eller "LO'er" i Honduras.
- COLSIBA – koordinering af banan- og landbrugsarbejder fagforeninger i Latinamerika

Honduras er blandt regionens fattigste lande. Der er 6 millioner. arbejdsdygtige i landet, ca. 2 mio. Er arbejdsløse og 3 mio. arbejder indenfor den uformelle økonomi med såkaldt "underarbejde" (småjobs eller uformelt arbejde). Mange tjener ikke nok til at dække de mest basale behov, omkring 60 % af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen.

Der er 1,2 mio. landarbejdere i landet, og kun 12.000 af dem er organiserede.

STAS har otte filialer rundt omkring i landet og 692 medlemmer, hvoraf 292 er betalende medlemmer. Kontingentet udgør 2% af lønnen, men mange er arbejdsløse, så det er derfor kun meget få medlemmer, som faktisk betaler kontingent.

Når en fagforening er anerkendt på en virksomhed, kan de efter loven forhandle sig til en overenskomst, og så betaler alle ansatte 2 % til fagforeningen.

FORHINDRINGER FOR FAGFORENINGEN

Arbejdsministeriet er afhængig af politikere, som er arbejdsgivere, og som dermed helst vil undgå at støtte fagforeningernes interesser.

Virksomhederne er som udgangspunkt imod fagforeningerne og fremstiller dem som "de onde" på arbejdsmarkedet.

De parallelle fagforeninger er virksomhedernes egne foreninger, hvor virksomheden udvælger en gruppe arbejdere, som de kalder en fagforening, og som efterfølgende bliver godkendt i arbejdsministeriet. Dermed kan de reelle fagforeninger ikke komme ind på virksomhederne, fordi de allerede har en fagforening.

Mange journalister fortæller ikke sandheden, om hvorfor folk går på gaden og strejker. De fortæller ikke, at det er fagforeningen og arbejdere, som står sammen for bedre vilkår og rettigheder. Det bliver i stedet formidlet, som om at det bare er noget, nogle tilfældige gør.

Efter valget i Honduras i 2017 blev den demokratiske valgte præsident ikke indsat som præsident. I stedet blev den tidligere præsident siddende, da han officielt havde vundet valget og blev anerkendt af USA som værende den retmæssige præsident i Honduras. Dette skete på trods af beskyldninger om valgsvindel og fusk med stemmeoptællinger. Præsidenten er ikke særlig venligt stemt over for fagforeningerne, og det er derfor dårligt nyt for dem.

Ny lovgivning kan forhindre fagforeninger i at deltage i aktiviteter og demonstrationer, idet de kan blive straffet for at samles. Det sker efter en anti-terrorlov blev vedtaget, og fagforeninger kan derfor risikere at blive stemplet som terrororganisationer og dermed miste deres mødesteder.

Der er desuden snak om en ny lov, der kan forbyde dårlig omtale af regeringen, samt at flere af de statslige områder skal privatiseres, heriblandt hospitalerne og det meste af vejnettet. Det vil resultere i mere brugerbetaling for den enkelte borger, som i forvejen ikke har en løn, der rækker til de basale leveomkostninger.

SEJRENE FOR FAGBEVÆGELSE

- Der blev opnået overenskomst med to udlicite-ringsfirmaer i rejeindustrien
- Indenfor fire områder har de opnået et højt niveau af organisering, på baggrund af et godt samarbejde med andre lande: Palmeolie, bananer, sukker og melonindustrien.
- Mange af fagforeningernes klager er blevet accepteret i arbejdsministeriet. Virksomheder har fået frataget certificeringer, bl.a. har nogle Chiquita plantager fået frataget certificeringen "Rainforest alliance".
- Frugtkoncern, Fyffes, er i den sidste 3 måneders periode, hvor de skal tage stilling til, hvorvidt de vil anerkende STAS som fagforening. De har indtil videre udsat deres svar gang på gang, men er altså nu i den sidste periode.

⁽²⁾ <http://www.bananalink.org.uk/continuing-reports-anti-union-practices-and-health-safety-violations-while-fyffes-eti-suspension>

LOS CHAQUITES

Vi var på besøg hos arbejderne i landsbyen, Los Chaquites, der ligger et par km fra melonplantagen. Her mødte vi Edra Omar Rodriguez (kaldt Jonas). Han er 34 år og bor sammen med sin kone Alba Luz Gonzales på 32 år og deres fire børn. Parrets børn er skrevet op til den lokale skole. Det koste 1.200 L pr. barn om året, og lønnen ved melonerne er 100 L om dagen.

Jones har arbejdet som sæsonarbejder med meloner, siden han var 13 år. Han arbejder fra kl 04-16 og bruger 1 time på at gå til arbejdet, da de ikke får stillet en bus til rådighed ligesom sukkerarbejderne. Under melonhøsten arbejder de 7 dage om ugen.

Når der ikke er arbejde ved melonerne, arbejder han også i guldminerne. I minerne kan man være under jorden tre dage i træk, men han vil alligevel hellere arbejde der, da det giver en højere løn.

Han har flere gange flygtet for at arbejde i andre lande. Det er blevet for farligt i dag, idet regeringen har skærpet kravene for udrejse af egne statsborgere.

Jones fortæller, at hvis de bliver syge i landsbyen, kan det nemt koste 4-5.000 lempiras (190 \$) at komme på hospitalet. Det er ikke meget støtte de får, men måske kan de få lidt gennem borgmesteren til en kiste, når de skal herfra.

Vi snakkede desuden med en ældre kvinde i landsbyen, Teodora. Hun er gift med Jose Oracio Betana, som er tidligere medlem af STAS. I 2016 blev han fyret, da de forsøgte at oprette fagforeningen på melonplantagen.

LANDSBYEN PERMUTA

Balthazar Cruz er melonarbejder og har arbejdet siden han var 18 år, de sidste 13 år som fastansat. Han var blandt de første til at melde sig i en fagforening på plantagen i 2016, hvorefter mange arbejdere blev fyret. Der er kun tre fra den gruppe, som stadig er ansat.

Han har diabetes, men har ikke råd til at få tjekket sit blodsukker dagligt, som han ellers burde. Han må i stedet leve efter, hvordan han føler og har det, så han holder sit blodsukkerniveau.

For et par år siden opdagede han at nogen var i færd med at stjæle meloner, mens han var på arbejde. Han satte efter dem, og det resulterede i, at han væltede på motorcykel og kom slemt til skade. Virksomheden ville ikke hjælpe ham, hvorfor han selv måtte betale for sin behandling på hospitalet. På grund af sukkersygen var det svært for hans krop at hele sårene. Derfor gik der betændelse i nogle af sårene, hvilket endte med, at han fik amputeret noget af foden. Han fik dog virksomheden til at betale, da han skulle have fjernet tåen. Men der gik yderligere betændelse i, så i dag har han fået fjernet hele benet for egen regning.

Han kæmper i dag sammen med fagforenin-

gen om at få en førtidspension, fordi han ikke kan arbejde med kun ét ben og sukkersyge. Fordi han ikke tidligere har indbetalt til pension, har virksomheden pålagt ham at arbejde 36 uger, før han kan blive godkendt til pension. Det er nu 9 måneder siden han fik amputeret sit ben, og han har arbejdet 22 uger ud af perioden på 36. Pt. modtager han mindstelønnen på 3600 L. hver 14. dag, fordi han ikke arbejder fuldtid.

Mens Balthazar kæmper for en førtidspension efter ulykken, modtager han trusler fra virksomheden, som forsøger at få ham til at skrive under på at få 10.000 L, her og nu, for så til gengæld at melde sig ud af fagforeningsbestyrelsen. På den møde kan virksomheden afskedige ham og slippe for at betale førtidspension til ham.

Der er 5.000 ansatte i Fyffes i det sydlige Honduras, som er fordelt på fire arbejdspladser. Alle fastansatte får i dag indbetalt pension. Tidligere blev kvinder fyret, hvis de blev gravide. I nogle tilfælde blev de undersøgt eller tjekket ved lægeklinikken, inden de blev ansat, hvilket er ulovligt ifølge honduransk lovgivning. Balthazar blev glad for at høre, at vi i Danmark har stoppet indkøb af Fyffes produkter.

LANDSBYEN ZORRILOS OGSÅ KALDET STINKDYRLANDSBYEN

Santos Helaris er 32 år og startede med at arbejde som 13-årig. Efter han meldte sig ind i fagforeningen var der pludselig ikke mere arbejde for ham i melonplantagen. Han arbejder nu rundt omkring i små landsbyer med at lave mursten. Hans far og bror deler samme historie. Faderen er 70 år og hedder Juan Esteban Sanchez. Da de ikke havde nogen indtægt hjalp fagforeningen dem, ved at sende dem fornødne fødevarer. Faderen arbejder i dag i et lignende arbejde som landarbejder, bare ikke i Fyffes' plantager. Hans bror, Juan Andres Sanchez, har stadig ikke noget arbejde.

De to kvinder, Militina Gomez og Marciano Perez, bor også i huset. Den ene har ikke noget arbejde. Hun har forsøgt at søge arbejde på melonplantagen, men da hun omgås medlemmer af fagforeningen vil man kun ansætte hende, hvis hun skriver under på, at hun ikke vil organisere sig.

De fortæller bl.a. at virksomheden kan tvinge dem til at oplyse CPR-nr, så de kan bruge deres oplysninger mod dem.

De fortæller, at de ikke har lyst til at arbejde i minerne, da de har mistet flere familiemedlemmer der.

Santos Helaris fortæller, om hvordan han brækkede benet under høsten. Herefter tilbød virksomheden at betale den første måned af hans behandling. Der var yderligere cirka et halvt års behandling, som han selv skulle betale, og det havde han ikke råd til. Det har resulteret i, at hans ben stadig er påvirket af at have været brækket.

Vi fik oplyst, at det ikke er unormalt at blive presset til at arbejde mange timer, helt op til 11 timer om dagen, 7 dage i ugen. Faderen, der arbejder på den anden melonfarm, oplyser, at han arbejder 44 timer om ugen fordelt på 6 dage.

TILBAGE TIL LANDSBYEN PERMUTA

Dona Herminda er en kvinde, der ligesom Baltazar var blandt de første til at organisere sig på Fyffes' melonplantage. Det var på grund af dårlige løn- og arbejdsforhold, at hun meldte sig ind i fagforeningen. Selvom hun har arbejdet i 19 år med melonerne er det ikke længere muligt for hende at få arbejde på plantagen pga. hendes tilknytning til fagforeningen. Melonarbejderne blev bl.a. tvunget til at gå mellem melonrækkerne, selvom der lå vand og pesticider. De fik desuden ikke udleveret handsker til at løfte eller vende melonerne, hvis blade er dækket med torne. De meloner, der ikke kunne sælges, blev sprøjtet med gift eller kasseret, i stedet for at give dem til de ansatte.

Hun har været med forkæmpere i USA for at tale melonarbejdernes kamp. På trods af at Fyffes' ikke vil genansætte hende før hun har skrevet under på, at hun vil melde sig ud af fagforeningen, står hun fast.

Dona Hermindas mand hedder Felipe Hernandez, og sammen har de seks børn. Han arbejdede også med melonerne. Han var tit ude og sprøjte med pesticider og var leder af et sprøjtehold. Han sendte arbejderne til virksomhedens lægeklinik, når de fik det dårligt, men blev efterfølgende skældt ud for at gøre det. Han fortalte virksomheden, at arbejderne havde brug for værnemidler, men de var ligeglade.

HAN NÆVNER NOGLE AF DE SPRØJTEMIDLER SOM DE BRUGTE:

- Telon (aktivstof: 1,3 dichlorpopane). Må i USA kun anvendes af folk med certifikat: Dette skyldes akut giftighed såvel som kræftfremkaldende virkning.
- Furadan (aktivstof Carbofuran) Stoffet er forbudt i EU, USA og Canada, men anvendes endnu i nogle udviklingslande. Forbuddet skyldes ekstrem akut giftighed.

- Lannate (aktivstof Methomyl): Et insektmiddel, som bruges helt frem til høsten af meloner mod skadedyr. Det er ekstremt giftigt. Derfor er det kun godkendt med begrænsninger i USA.
- Counter eller Condor: Insektmiddel, som også bruges til melonproduktionen. Aktiv stoffet i Counter er Terbufos, som er ekstremt giftigt. Hvis det er dette stof, bør det ikke anvendes uden omfattende sikkerhedsforanstaltninger. Vi forsøger at få klarhed om, hvilket stof der er tale om.

De oplysninger vi fik af Felipe Hernandez ang. sprøjtemidler er stærkt bekymrende og har givet anledning til videre undersøgelse af sagen, som vi følger og støtter tæt.

Felipe fortæller desuden om en episode, hvor de havde sprøjtet i marken. Han havde haft en ryg-sprøjte på, som var utæt, så sprøjtemidlet var løbet ud og ned over hans ene side. Det resulterede i, at han blev lammet i den ene side. Felipe fortæller også om, hvordan folk får tuberkulose, mænd blive sterile og får rejsningsproblemer, og kvinder får ufrivillige aborter pga. af sprøjtemidlerne.

Felipe stoppede med at arbejde på grund af den måde, firmaet behandlede folk på. Han valgte simpelthen at gå og har siden levet af, hvad han har af frugter og dyr, som han kan sælge. Han arbejder også lidt rundt omkring i området.

Juan Antonio Ramirez er 71 år. Han gik fem år i skole, og siden han var 12 år, har han arbejdet som sæsonarbejder på Fyffes' plantager. Sidste år blev han bedt om at tage til læge for at tjekke, om han var frisk nok til at arbejde – for egen regning selvfølgelig. På trods af at han var frisk nok, afviste virksomheden ham alligevel – højst sandsynligt pga. af hans alder. De bad ham om det samme i år, men det ville han ikke, da han ikke havde råd og vidste, at virksomheden højst sandsynligt ville afvise ham igen.

BESØG PÅ DEN LOKALE SKOLE

Nelson Quiroz er skolelærer på den lokale skole. Her har 102 elever på ét hold, og de har undervisning indtil til 6. klasse. Børnene går i skole fra klokken 8 om morgenen til klokken 12, hvor de får frokost. Maden er betalt af en forældregruppe, som betaler 25 L pr år. I skolen har de fag som spansk, matematik, naturvidenskab, idræt og kunst, og sidste år startede de også med at have engelsk.

Frokosten består som regel af tortilla, bønner og/eller ris med en lemonadedrik. Der er ingen direkte betaling for skolegang, men der er krav om, at eleverne skal have skoleuniform og bøger, som skal betales af forældrene. Forældrene betaler derudover også for frokosten gennem forældregruppen.

Skolen er bl.a. bygget med støtte fra den lokale sukkerfabrik og den spanske udgave af Danida. Mange af fædrene arbejder i sukkerproduktionen, mens mødrene arbejder i melonproduktionen.

Ca. 50% af børnene fortsætter ikke efter 6. klas-

se, da det videre forløb foregår på en anden skole i en større by, som ligger for langt væk transportmæssigt.

I samme by snakkede vi med en mand ved navn Moises Sanchez. Han arbejdede på melonplantagen i 22 år. Han sad i bestyrelsen i fagforeningen med ansvaret for organisering. Inden han blev en del af fagforeningen, var han anerkendt og snakkede med alle i virksomheden – både de ansatte og ledelsen. På grund af hans engagement i fagforeningen blev Moises og hans bror overfaldet på vej hjem fra arbejde. Broderen blev stukket i halsen, men overlevede heldigvis. De lever i dag med delvis beskyttelse. De modtager jævnligt trusler og kan ikke finde arbejde. Han blev glad for at høre, at vi i Danmark ikke længere køber Fyffes' produkter og om kampagnen mod Fyffes meloner.

Han er begyndt at få opringninger fra en person, som siger, at han kender overfaldsmændene der angreb Moises og hans bror. Personen, der

ringer spørger, hvor meget Moises vil give for, at få overfaldsmændene slået ihjel, med trusler om at det i stedet kan blive ham. Nu prøver han, sammen med fagforeningen, at få et billede af manden eller optagelser af samtalerne, for at kunne anmelde ham for truslerne.

Tre kvinder, Petrona Diaz, Celia Hernandez Carranza og Lesbia Susana Lopez fortæller, at der inden for det sidste stykke tid er kommet lidt bedre forhold på melonplantagen. De har fået opstillet nogle telte, så de har lidt skygge, når der er pause, og så får de vand i pauserne. De er blevet tvunget til at skrive under på ikke, at organisere sig i en fagforening for at kunne beholde deres arbejde.

Sammen med andre af de ansatte fra byen har de fået arrangeret busser til at køre dem til og fra arbejde, da virksomheden ikke vil sørge for deres transport. Det koster dem 50 L. om ugen ud over 200 L. I kvartalet for en afgift for brug af vejen. Til sammenligning er deres dagsløn 230 L. Virksomhe-

den påstår, at de betaler 900 L. om dagen for busserne, men når de er 50 til 60 kvinder, der betaler 50 L. plus 200, giver det ingen mening i regnskabet.

Kvinderne viser os deres hænder, som er fyldt med sår og rifter fra deres arbejde med melonerne. De har spurgt virksomheden, om det er muligt at få handsker, men det vil virksomheden ikke tillade, da de påstår at det ødelægge melonerne, så de ikke kan længere kan sælges til højeste pris, og at det er et spørgsmål om fødevarerhensyn. Vi har dog svært ved at se, hvordan brugen af handsker er i konflikt med fødevarerhensyn og hvordan argumentet kan retfærdiggøre, at de ansatte får ødelagt hænderne af arbejdet med melonerne.

Lesbia Susana Lopez er 58 år. Hun har været sygemeldt siden december, og i januar blev hendes situation forværret. Hun havde fået helvedesild, og man kunne se, at hendes øjne også var blevet rigtig dårlige. Det gør, at hun ikke længere kan arbejde i melonplantagen. •

KONKLUSION

Vores besøg i henholdsvis Nicaragua og Honduras har givet os en stor indsigt i forholdene for arbejdere og fagforeningsfolk i de respektive lande. Vores besøg i landene gav os forskellige indtryk og derfor vil vi behandle dem separat i denne konklusion

NICARAGUA:

Det er vores indtryk, at der i Nicaragua er gjort et stort stykke arbejde for at forbedre arbejdsforhold og forholdene for fagforeninger. Det har i høj grad båret frugt, men der er stadig mange udfordringer, b.l.a. med organisering af unge og sæsonarbejdere.

Der er opnået store forbedringer ift. arbejdsmiljø, og på dette område virker det til at virksomhederne er godt med. Vi havde dog svært ved at få et reelt billede af situationen da arbejdsgiverne begrænsede vores muligheder for at tale frit med arbejderne. Desuden oplevede vi at nogle fagforeningsfolk lukkede af for debat med medlemmerne, især de unge.

HONDURAS:

I Honduras var situationen helt anderledes end i Nicaragua. Her har fagforeningerne meget dårlige forhold, og bliver nærmest betragtet som "terror-organisationer".

Regeringen og arbejdsgivere chikanerer mennesker, der arbejder for at forbedre arbejdernes forhold. Vi fik flere beretninger om trusler og overfald på fagligt aktive.

I det område vi besøgte produceres der primært melon til det amerikanske marked. Det er firmaerne "Solesa, og Suragro" der er ejet af irske "Fyffes", som tidligere har solgt bananer på det danske marked.

Vi fik talrige beretninger om chikane af arbejdere. Arbejdere der er aktive i fagbevægelse bliver truet og fyret.

Vi fik også beretninger om brug af pesticider som er blandt de giftigste i verden og har været forbudt i mange år. Nogle af stofferne er dødelige ved lave koncentrationer. Flere arbejdere fortalte, at de ikke

har nogen værnemidler og at de bliver tvunget ud i markerne kort tid efter, at der er sprøjtet med giftige pesticider. Det giver arbejderne store sundhedsmæssige problemer, og ifølge STAS har der for nyligt været nye tilfælde af forgiftning. Det er et alvorligt problem, at der ikke udleveres handsker til de arbejdere, der skal håndtere melonerne. Manglende beskyttelsesforanstaltninger, både under og efter sprøjtning, er et af de punkter vi har taget op i vores svar til Fyffes direktør, McCann, som har kommenteret på vores oplevelser, der blev bragt i en artikel af Bananalink. I vores svar til McCann opfordrer vi desuden til at listen over anvendte sprøjtemidler offentliggøres og at der gives tilladelse til at uafhængige eksperter kan undersøge, hvordan pesticiderne anvendes.

Vi var og er stærkt bekymrede over situation i Honduras og vi har efter vores hjemkomst samarbejdet med 3F international og Bananalink for at støtte arbejdernes kamp for bedre forhold, og for at få belyst den systematiske misbrug af arbejderne. •

UNITED FEDERATION OF DANISH WORKERS